

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ อันนั้นอารมณ์ อันนี้เป็นธรรมะ

ธรรมะ วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนานะ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาคือวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพาน เป็นวันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ถ้าชาวพุทธทั่วโลก วันนี้เป็นวันสำคัญของชาวพุทธทั่วโลก ชาวพุทธทั่วโลกเขาระลึกถึงเวลาเขาระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงเจ้าของศาสนา ระลึกถึงศาสดาของเรานั้นนะ พอเราระลึกถึงอันนั้น มันสำนึกถึงบุคคลคนนั้น บุคคลคนนั้นมีวัฒนธรรม มีศาสนาประจำหัวใจของตน ถ้ามีศาสนาประจำหัวใจของตน คนคนนั้นเป็นคน

ถ้าคนนั้นไม่มีศาสนาประจำหัวใจของตน บางคนที่ไม่มีความสนใจของคนที่ว่า เป็นคนดี คนดีก็ดีในโลกๆ ใจ แต่ถ้ามีธรรมะในหัวใจนะ มีศาสนาในหัวใจ เขามีระลึกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เวลาระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาทำบุญกุศลของเราระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไปทำบุญกุศลแล้วไปเกิดเป็นเทวดา ถ้าเทวดาในพระพุทธศาสนาเลื่อนชั้นขึ้นมาต่างๆ ก็ได้

แต่ถ้าเป็นเทวดา คนทำดีต้องได้ดีทั้งนั้น จะลัทธิศาสนาใดทำดีก็คือได้ดี แต่ดีแล้วเขาทำ ความดี ความดีก็ตอบสนองทางวิทยาศาสตร์ไง แต่ถ้าพระพุทธศาสนา มันแบบว่านุ่มนวลกว่า นุ่มนวลกว่า มันพัฒนาของมันได้ ถ้าพัฒนาของมันได้ พระพุทธศาสนา ถ้าใครระลึกถึงพระพุทธศาสนา คนคนนั้นมีศาสนาในหัวใจ ถ้าคนนั้นมีศาสนาในหัวใจ ดูความเมตตาของเราสิ ถ้าความเมตตาของเรา ลัทธิศาสนาใดเขาก็มีเมตตาเหมือนกัน แต่เมตตา เมตตาของเขา เมตตาในตัวของเขา แต่ไม่เมตตาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์คืออะไร พระสงฆ์ ก้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ถ้าง้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุปเพนิวาसानุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวักขยญาณ เวลา บุปเพนิวาसानุสติญาณ จิตดวงหนึ่งเวียนวายตายเกิดในวัฏฏะๆ สิ่งทีพัฒนามาๆ เวลาพระ โพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดี จนอำนาจวาสนาบารมีเต็ม ถ้าง้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา เวลาจะมารื้อคั่น รื้อคั่นสังขารมาๆ

สังขาร ไม่ใช่วาสนาเป็นวาสนา เวลาเวียนวายตายเกิดในวัฏฏะ บุญกุศลมันขับเคลื่อน ไป แต่เวลามารื้อคั่น รื้อคั่นในสังขารความจริงใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าง้องค์ คั่นในสังขารความจริงใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงตาท่านพูดประจำ มีศาสนาเดียวที่ถ้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณตนว่า เป็นพระอรหันต์ มีศาสนาเดียว ศาสนาอื่นยืนยันว่าเป็นศาสดาศาสดาๆ เขาได้แก้ไขอะไรบ้าง เขา ได้แทงทะลุใจของเขาหรือไม่ เขาเป็นความจริงหรือไม่ นี้ถ้าง้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เรามาทำบุญกุศลมันเป็นการยืนยันว่าเราเป็นชาวพุทธ เรา เป็นคนที่มัววัฒนธรรม เราภูมิใจมาก ภูมิใจว่าทั่วประเทศไทยเขาจัดประเพณีวัฒนธรรม ชาติเรามี วัฒนธรรมนะ ชาติเราเป็นชาติที่เจริญนะ เจริญที่ไหนละ เจริญในหัวใจใจ

เวลาเจริญมันก็เป็นธุรกิจไปซะใหม่ เวลาทำสิ่งใดแล้วมันก็เป็นการธุรกิจทั้งนั้นนะ มันมี ผลประโยชน์ทั้งนั้นนะ เวลาผลประโยชน์เป็นเรื่องโลกๆ ใจ ถ้าง้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ กาลเวลาธรรมกถึกกับวินัย

ธรรมกถึกคือผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมีดวงตาเห็นธรรมในใจของตน ธรรมกถึก ธรรมกถึกเอา สังขารความจริงอันนั้นมาเป็นการแสดงธรรม เวลาวินัย วินัยก็ศึกษาเล่าเรียนมา ศึกษาเล่า เรียนมาเป็นวินัย มีปัญหา มีการขัดแย้งกัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเรานับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเราต้องการบุญกุศลของ เราไปซะใหม่ ถ้าง้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเสียดละของเรา คนที่ไม่มีศาสนาประจำหัวใจนะ เขาไม่ทำๆ เขาไม่ได้สิ่งใดเลย แต่เราทำบุญกุศลของเราๆ ทำเพื่อเรา แล้วทำแล้วจิตใจมันพัฒนาขึ้นมา พัฒนาขึ้นนี่บุญกุศล

บุญกุศลเวลาทำขึ้นมามันเป็นอามิสๆ พอมันเป็นอามิสขึ้นมา เวลาทางโลกเขาจะถูกเหยียดหยามกันนะ โอ้พวกนี้พวกไม่มีน้ำยา ไม่มีน้ำยาก็คือว่ามันไม่มีรสไม่มีชาติใจ นี่มันไม่เป็นความจริงในหัวใจ

ถ้าไม่มีน้ำยา เราทำบุญกุศลของเรานั้นก็มีขนมจีน เรามีขนมจีน เรามีข้าวปุ้น ขนมจีน ข้าวปุ้นมันมาจากไหน มันก็มาจากแป้ง มาจากแป้ง เขาทำเป็นเส้นขึ้นมา แต่ถ้ามันไม่มีน้ำยาๆ นี้ก็เหมือนกัน เราทำบุญกุศลของเราเป็นบุญกุศลของเรา แล้วถ้าจะมีน้ำยาละ น้ำยาของเขา เขาก็ต้องหาปลาช่อน หาปลาที่เขาใช้ทำน้ำยา เขาต้องมีเครื่องเทศ เขาต้องมีขิงข่าอะไร แล้วเขาต้องทำของเขาขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ขนมจีนก็ไม่มี น้ำยาก็ไม่มี เพราะมันไม่เชื่อสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเราทั้งสิ้น ถ้าผลประโยชน์ของเรานั้นเป็นของเราทั้งนั้น นี่เป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้น สิ่งที่ได้มาด้วยความเป็นธรรมๆ สิ่งที่เป็นธรรมขึ้นมามันก็เป็นคุณธรรมใช้ใหม่ สิ่งที่เราได้มาด้วยความไม่เป็นธรรม สิ่งที่เราได้มาด้วยการฉ้อฉล นั่นมันก็เป็นบาปเป็นกรรมทั้งนั้นนะ นี่สิ่งที่ได้มาๆ

สิ่งที่ได้มาแล้วมันก็ยังแบ่งออกไปเป็นสัมมาทิฐิความเห็นถูกต้องดีงาม เป็นมิจฉาทิฐิขึ้นมา ทำมาด้วยความผิดพลาด ทำมาด้วยการคดโกงมา นี่ไง สิ่งที่ได้มาไม่เป็นความจริงใช้ใหม่ ถ้ามันได้ความเป็นจริงขึ้นมา สิ่งที่เป็นจริง เป็นจริงก็เป็นจริงแบบโลกๆ ใจ เวลาเราจะได้ขึ้นมาเราก็ได้ขนมจีนๆ ใจ ถ้ามันไม่มีน้ำยา พอไม่มีน้ำยาขึ้นมา มันไม่มีรสไม่มีชาติ ถ้าไม่มีรสไม่มีชาติขึ้นมา แล้วถ้าเราจะเอาน้ำยาละ น้ำยาขึ้นมามันก็มีความเป็นจริงนะ เราจะมีขนมจีนด้วย มีน้ำยาดูด้วย ถ้ามันมีขนมจีนด้วย มีน้ำยาดูด้วย เรามาวัดมาวาของเรา เรามาแสวงหาของเรา

โดยธรรมชาติ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ เราเกิดมาจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเราก็นับถือพระพุทธศาสนา โดยพื้นฐานของเรา เรามีขนมจีนของเราอยู่แล้วแหละ แล้วเราจะเอาน้ำยา ขนมจีนต้องมีน้ำยาดูด้วย ถ้ามันมีน้ำยาขึ้นมา มันจะมีรสมีชาติ มีความจริงขึ้นไป เราก็จะมาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมามันต้องมีครูบาอาจารย์คอยแนะนำ คอยสั่งคอยสอน เห็นไหม

หลวงปู่มั่นท่านทำอย่างไร หลวงปู่มั่นท่านไม่ให้คลุกคลี นี่มันเป็นเรื่องจริงของมัน มันเป็นเรื่องจริงของมัน ที่ไหนมีความศรัทธาความเชื่อ สังคมก็ต้องแสวงหาด้วยเจตนาของเขา ถ้าด้วยเจตนา

ของเขา เรารับรองเขา ทำศรัทธาไทยให้ตกลงเป็นอภิปาจิตติย์ พระเรา เขามีศรัทธามีความ
เชื่อของเขา เขามาวัดมาวาของเขา เราไปทำของเขาให้มีความขัดแย้งขึ้นไป เห็นใหม่ เป็นอภิปา
ปาจิตติย์ถ้าทำศรัทธาไทยให้ตกลง ศรัทธาไทยๆ ศรัทธาคือเขามีศรัทธาเต็มในใจของเขา แล้ว
เราไปทูปทำลายศรัทธาของเขา นี่เป็นอภิตินะ

พระพุทธศาสนา ศรัทธาความเชื่อมั่นชักนำไปให้สังคมเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนา ถ้าเขา
ไม่มีศรัทธาความเชื่อ เขาเข้ามาได้อย่างไร แต่เวลาเข้ามาแล้วเขามีศรัทธาของเขา เขาเกิดทิฐฐิ
มานะของเขา เขาเกิดความโต้แย้งของเขา นี่คือการแก้งัดๆ แก้งัดมันต้องหัก หักนี้แก้ไข การ
แก้ไข

แต่ในทางโลกๆ เราไม่สามารถแก้ไขกันได้ เราโอ้โหลมปฏิโหลมอย่างนั้นนะ ความรุนแรง
แก้ก็เลสไม่ได้ ความรุนแรงแก้ปัญหาก็ไม่ได้

ความรุนแรงแก้ปัญหาก็ไม่ได้ แต่วิธีการ ทำเขา สั่งสอนเขา บอกเขาให้หูตาสว่าง การที่จะ
พลิกแพลงให้เขามีมุมมอง มีทัศนคติ มีความเห็นว่าสิ่งที่เราถือมา เราเอาของเรามา มันมีคุณค่า
ใหม่ มีทั้งนั้นนะ น้ำพิกน้ำแรงของเราทั้งนั้นนะ แต่มาแล้วมันก็คิดขวางบ้านเมือง มันก็คิดขวางเขา
ไปหมด มันแข็งทื่อไปหมดคนะ

แต่ถ้าเราอ่อนน้อม เราได้มามันก็ได้มาด้วยน้ำพิกน้ำแรงทั้งนั้นแหละ แต่มันได้มาแล้ว นี่
ไง ปฏิคาหก เราได้มาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ของเรา เวลาบริจาคไปด้วยความสะอาดบริสุทธิ์
ของเรา บริจาคไปแล้วก็จบ ผู้รับรับด้วยเจตนาที่สะอาดบริสุทธิ์ ใส่อยด้วยความสะอาดบริสุทธิ์
สิ่งที่ใส่มันเป็นประโยชน์ มันไม่คิดขวางโลกใจ มันทำอะไรก็ได้ถ้ามันมีทั้งขนมเงินมี
ทั้งน้ำยา

นี่มันไม่มีทั้งขนมเงิน ไม่มีทั้งน้ำยาเลย ไม่มีอะไรทั้งสิ้น แต่เวลาครูบาอาจารย์ของท่านมี
ทั้งขนมเงิน ท่านมีทั้งน้ำยา ท่านเห็นหมดคนะ เวลาครูบาอาจารย์ของเราจะ เวลานั้นกษัตริย์เขาไป
ทำบุญ พระพาโยมไปทำบุญ อาจารย์ถามเลย เอาบุญแค่ไหนหรือ ดิคนบุญแค่ไหนใช่ไหม เอาบุญแค่ไหน
แค่นี้

คนที่ไม่ทำอะไรมันก็ไม่รู้เรื่องนะ คนที่ชักนำขึ้นมามันก็ปรรายของมันใช่ไหม แต่เอาบุญแค่นี้หรือ บุญที่มากกว่านี้ ความดีที่มากกว่านี้ยังมีอยู่ ความดีจริงๆ แล้วคือมารยาทนี้แหละ มารยาทของเรานุ่มนวล มารยาทของเราเห็นไหม

หลวงตาเวลาทำนพคุณนะ เวลาคนไข้ไปหาหมอ ยานานแรกเลยคือการต้อนรับ ก็คือการพูดคุยกับเขา การพูดคุยให้เขามีน้ำใจของเขา นี่คือยานานแรกเลย ยังไม่ได้ฉีดยาเลยนะ ยานานแรกเลย

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งใดที่นุ่มนวลอ่อนหวานๆ ใช้นั้นมันเป็นมารยาทสังคมใช่ไหม นี่ไง ประเพณีวัฒนธรรมของเรา เราภูมิใจ เรามีวัฒนธรรมไง แต่วัฒนธรรมแล้ว ถ้ามันดีของมัน วัฒนธรรม ของกูๆ นะ คือความเห็นตรง ต้องเป็นอย่างนี้ไง

แต่ความจริงไม่มีอะไรเลย สมมุติทั้งนั้น วางแล้วก็จบ วางแล้วก็จบ แต่เราวางเราไม่ได้ ขนมหินก็ไม่มี น้ำยาก็ไม่มี มันก็คขวางเขาไปทั่ว แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ นะ ที่ใดก็แล้วแต่เป็นที่ น่าเชื่อถือน่าไว้วางใจ คนมันจะเยอะมาก แล้วเวลาคนเยอะมากแล้ว เราไปแล้ว ใครมีน้ำใจมากกว่ากัน นี่ เวลาทำบุญทิ้งแหวง ถ้าทำบุญทิ้งแหวงแล้วมันเป็นของเราเต็มๆ หัวใจใจ

แต่การทำบุญเสร็จแล้วนะ กลับไปบ้านทะเลาะกันนะ กลับไปบ้าน นุ่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ นุ่นก็ไม่ได้

กลับไปบ้านแล้วนะ โอ๊ย! ชื่นใจ เราพอใจ เราทำแล้ว นี่ไง ถ้ามันไม่คิดขวางตัวเองมันไม่เกิดทิฐิมานะในใจ ถ้ามันเกิดทิฐิมานะในใจ

นี่ไง เวลาบอกทำศรัทธาไทยให้ตกลงเป็นปาจิตตีย์นะ คำว่า “เป็นปาจิตตีย์” คนเรากว่า จะเชื่อถือในพระพุทธศาสนาที่แสนยาก เชื่อถือแล้วจะทำอย่างไรให้มันถูกต้องยิ่งยากเข้าไปใหญ่ ทำแล้วยิ่งจะได้ผล ยิ่งไม่รู้อยู่ที่ไหนเลย

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ของเราต้องเงิน ต้องขึ้นไปแต่ละชั้นแต่ละตอนขึ้นไปนะ ให้อธิบาย ทิฐิมานะของคน ไม่รู้ก็ศึกษา ศึกษาพอเป็นความรู้ก็อวดรู้ อวดรู้ก็เลยไม่รู้ แต่ถ้ามันรู้จริงๆ ขึ้นมาแล้วนะ นี่สมมุติบัญญัติ มันจริงตามสมมุติ ถ้าจริงตามสมมุติ เราต้องทำตามจริงนั่น สมมุติที่นี้ เขาสมมุติกันว่าอย่างนี้ เราต้องทำตามสมมุติอย่างนี้ เราจะไปคิดขวางสมมุติอย่างนี้ไม่ได้ ไม่ควร

จริงตามสมมุติ จริงตรงนั้นนะ จริงขณะที่ทำ สมมุติ บัญญัติ บัญญัติขึ้นมา พอบัญญัติขึ้นมา บัญญัติในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ชั้น ๕ อริยสัจ ๔ บัญญัติขึ้นมา เวลาสวดมนต์ถ้าเป็นเถรวาทด้วยกัน ในโลกนี้จะสวดมนต์ก็เป็นภาษาบาลีเหมือนกันหมด จะต่างกันด้วยสำเนียงบ้างเล็กน้อย นี่บัญญัติ บัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติขึ้นมา สมมุติและบัญญัติ

วิมุตติ เวลาข้ามพ้นไป ผู้ที่ศึกษาทั้งสมมุติและบัญญัติแล้ว แล้วปล่อยวางทั้งหมด รู้ตามความเป็นจริง แล้ววางสิ่งนั้นไว้ตามความเป็นจริง เวลาธรรมแท้ๆ ธรรมเหนือโลกๆ เหนือโลกเหนือสมมุติบัญญัติทั้งหมด สมมุติบัญญัติทั้งหมดจะเข้าไปกระเทือนถึงธรรมอันนั้นไม่ได้ ธรรมอันนั้นมันเหนือสมมุติบัญญัตินะ

แต่ก่อนที่จะมาเหนือสมมุติบัญญัติขึ้นมามันก็ต้องผ่านจากสมมุติมาก่อน ถ้าไม่ผ่านสมมุติมาก่อน เราเกิดจากใคร พระเกิดจากพ่อจากแม่ ต้องมีพ่อมีแม่ถึงได้เกิดใช่ไหม พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เสร็จแล้วก็มาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าสมมุติอยู่กับพ่อแม่เป็นโลก เป็นสมมุติ มาเรียนศึกษาพระพุทธศาสนานี้เป็นบัญญัติ เวลาบัญญัติขึ้นมาแล้ว นี่ขนมจिनไม่มีน้ำยา พอขนมจिनไม่มีน้ำยาเป็นการบอกว่าคนคนนั้นครั้งๆ กลางๆ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามีทั้งขนมจिन มีทั้งน้ำยาด้วย

น้ำยาขึ้นมา กว่าจะเป็นน้ำยาขึ้นมามันขวนขวายแค่ไหน แล้วขวนขวายขึ้นมา คุณิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมีสมบรูณ์ของท่าน เวลาท่านมีสมบรูณ์ของท่านนะ คนที่มีสมบรูณ์ของท่านคือคนที่ประสบความสำเร็จ ทำมาประสบความสำเร็จ เสร็จสิ้นการงานทั้งหมดแล้ว แล้วกว่าจะเดินมาได้ เดินมาได้อย่างไร ถ้าเดินมาได้อย่างไร วางข้อปฏิบัติไว้เห็นใหม่

ศึกษาสูงส่งขนาดไหน จบ ๕ ประโยค ๑๐ ประโยค เวลาเริ่มภาวนา กลับมาพุทโธทั้งนั้นนะ ถ้าไม่กลับมาหายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โธ ไม่เข้ามาหาจิตของตน คนนั้นไม่มีการเริ่มปฏิบัติ การเริ่มปฏิบัติมันต้องเริ่มปฏิบัติจากจิตดวงนั้น จิตดวงที่อยากจะประพฤติปฏิบัติมันต้องหาจิตดวงนั้นให้เจอ จิตดวงนั้นเป็นจิตที่เริ่มต้น นี่สมมุติ

ถ้าเราเกิดที่นี่ เราเกิดภพนี้ ชาตินี้ เราไม่เริ่มต้นจากชาตินี้จะไปเริ่มที่ไหน ถ้าเราไม่เข้าสู่จิตของตนมันจะไปเริ่มต้นที่ไหน ถ้าจิตของตน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้าเข้าไปหา มัน นี่ไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิด ตรัสรู้ ปรินิพพานก็ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น แต่กว่าจะเป็นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์มา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยนั้นนะ ท่านสร้างสมมามากน้อยแค่ไหน ท่านได้สะสมไปในหัวใจดวงนั้น ถ้าไม่ได้สะสมในใจดวงนั้น เวลาท่านระลึกอดีตชาตินะ บุญเพนิวาสนุสติญาณ ท่านจะย้อนจากพระเวสสันดรไปได้อย่างไร นี่ไง สิ่งที่ทำมาๆ ทำมาอย่างนั้น

ในปัจจุบันนี้เรากำลังทำกันอยู่ไง ถ้าเราจะมีขนมจिन ขนมจिनคือศรัทธาความเชื่อของเรา ถ้าเราจะมีน้ำยา เราต้องมีปัญญาเท่าทันกิเลสของตน กิเลสของตนที่มันข่มขี้มันบังคับหัวใจดวงนี้ที่มันทุกข์มันยากอยู่ก็คือความคิดของเราทั้งนั้นนะ มันมีคนที่นั่งอยู่ก็มีใครทำลายใคร ใครทำให้คนอื่นทุกข์บ้าง ต่างคนต่างนั่งอยู่ไ้ แต่ในหัวใจของคนคนนั้นมีแต่ความทุกข์ มีแต่กิเลสเผาผลาญในใจดวงนั้น ใจของคนที่นั่งอยู่นั้นนะมีแต่กิเลสมันเผาผลาญ ไม่มีใครเผาผลาญตัวเองเผาผลาญตัวเองทั้งนั้นนะ ไม่มีน้ำยา ถ้ามีน้ำยาขึ้นมามันจะมีสติ มีสมาธิ มีปัญญาเข้ามาที่นี้

พระพุทธศาสนานี้มีหัตถกรรมมากนะ หลวงตาท่านไปไหนท่านบอกไปเอาหัวใจคนๆ หัวใจคน พระพุทธศาสนาสอนชี้เข้าไปสู่ที่จิตใจของสัตว์โลก ชี้เข้าไปสู่จิตที่ความรู้สึกรู้สึกของเรา แล้วถ้าใครรู้จริงอันนั้น นี่ไง สิ่งที่เป็นอนุปปชรรณๆ อนุฐานะที่จะไม่เสื่อม จะไม่แปรสภาพ

แต่ความคิดอารมณ์ของเราแปรปรวนตลอด ทุกอย่างไม่มีอะไรคงที่เลย แต่เวลาเป็นอนุปปชรรณ อะคืออนุฐานะ อะคือไม่มีการเปลี่ยนแปลง แล้วมันอยู่ที่ไหนละ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ถ้าวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธไง เราเป็นชาวพุทธ เรามีวัฒนธรรม เรามีความเคารพบูชาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราระลึกถึง ทำบุญกุศลนี้ทำบุญกุศลเพื่อถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ก็ถวายพุทธะในใจของเรา เพราะมีพุทธะ มีชีวิต มีความรู้สึก ความรู้สึกมีเจตนา มีการชวนชววย มีการกระทำ มันจะเข้าสู่จิตดวงนั้นไง ภาวสวะ ภพ นี่กำเนิดที่จุดกำเนิด ฐานที่ตั้ง สิ่งที่เป็นความจริง ความจริงที่นี้ ลงอยู่ที่นี้ทั้งนั้น ทำดีและทำชั่วลงสู่หัวใจทั้งหมด

หัวใจนี้เป็นจุดเริ่มต้น เป็นสิ่งที่การขับเคลื่อนออกไป ผลต้องกลับไปหัวใจดวงนั้น แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติทวนกระแสกลับๆ ก็นี่ไง ทวนกระแสกลับก็ภาวนามยปัญญา ทวนกระแส

กลับเข้าไปสู่ในหัวใจ นี่พระพุทธศาสนาไง พระพุทธศาสนาประเสริฐ ประเสริฐตรงนี้ไง
พระพุทธศาสนา บริษัต์ ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาเป็นเจ้าของศาสนาไง ทุกๆ คนมีสิทธิ
เสรีภาพ ทุกๆ คนมีการกระทำ ทุกๆ คนเป็นเจ้าของศาสนา เอวัง